

УДК 76:621.798]:[7.01:005.591.61].071.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2023.1.4>**Стрельцова Світлана Вікторівна,**

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
факультету образотворчого мистецтва і дизайну
Київського університету імені Бориса Грінченка
ORCID ID 0000-0003-4612-911X
s.strieltsova@kubg.edu.ua

ВТІЛЕННЯ СУЧАСНИХ ГРАФІЧНИХ ОБРАЗІВ У МИСТЕЦЬКИХ ЕКСПЕРИМЕНТАХ ОЛЕГА ДЕНИСЕНКА (ЕКОЛІН)

Метою статті є висвітлення творчого доробку відомого українського митця Олега Денисенка який неодноразово було відзначено за кордоном та в Україні як представниками мистецьких кіл, так і колекціонерами. За весь час мистецьких практик митця поки жодного ґрунтовного дослідження його творчості та експериментальних пошуків у графіці не було зроблено, не було описано творчу манеру й графічну мову художника.

Згадки творчості митця є в окремих статтях, поверхнево вона опосередковано фігурує в дослідженнях творчого доробку представників львівської графічної школи, які працюють в певних графічних техніках та напрямках. Постать О. Денисенка давно посідає вагоме місце серед представників української графіки. Це саме той варіант, коли художника та його творчість більше визнано за кордоном, ніж на теренах України. Саме Денисенко є представником мистецьких технік, які існують понад п'ять століть, який не боїться вдосконалювати, експериментувати та робити нові пошуки графічного втілення образів та філософських міркувань. У статті досліджено мистецькі практики та експерименти в графіці на прикладі корпусу графічних робіт «Еколін». Звернено увагу на процес пошуку нових образів, методів та зображальних технік, на засоби розкриття художньої виразності. Акцентовано стилізацію, специфіку графічної мови та індивідуальну манеру. Запропоновано спробу авторської класифікації робіт на основі технологічної спільності. Розглядається можливість подальшого вивчення трансформації графічних образів в інших техніках й сюжетних композиціях. Розкривається основа експериментальних пошуків, поява образно-символічних інтерпретацій, авторські новації митця.

Ключові слова: творчість О. Денисенка, графіка, індивідуальна манера, трансформація образів, образно-символічна інтерпретація.

Streltsova Svetlana. EMBODIMENT OF MODERN GRAPHIC IMAGES IN THE ARTISTIC EXPERIMENTS OF OLEG DENYSENKO (ECOLINE)

The purpose of the article is to highlight the creative work of the famous Ukrainian artist Oleg Denysenko, who has been repeatedly recognized abroad and in Ukraine by both representatives of artistic circles and collectors. For all the time of the artist's artistic practices, no thorough research of his work and experimental searches in graphics has been made, no creative style and graphic language of the artist have been described.

The artist's work was mentioned in some articles, superficially revealed in studies of the creative work of representatives of the Lviv graphic school working in certain graphic techniques and trends. The figure of O. Denysenko has long occupied a significant place among the representatives of Ukrainian printmaking and graphics. This is the case when the artist and his work are more recognized abroad than in Ukraine. Denysenko is a representative of artistic techniques that have existed for more than five centuries, who is not afraid to improve, experiment, and make new searches for graphic embodiment of images and philosophical considerations. The article explores artistic practices and experiments in graphics on the example of the series of graphic works «ecoline». Attention is drawn to the process of searching for new images, methods and visual techniques, as well as to the means of revealing artistic expression. An overview of the stylization, expressiveness of the graphic language and individual manner is given. The possibility of further studying the transformation of graphic images in other techniques and plot compositions is considered. The basis of experimental searches, the emergence of figurative and symbolic interpretations, and the author's innovations are revealed.

Key words: creativity of O. Denysenko, graphics, individual style, transformation of images, figurative and symbolic interpretation.

Вступ. Творчість Олега Денисенка привертає увагу багатьох дослідників, але досі не отримала належного мистецтвознавчого аналізу. До сьогодні не були встановлені етапи творчих пошуків митця, не проаналізовані експериментальні підходи та трансформації образів у подальші мистецькі твори, завершені естампи, офорти. Багатогранність та різноплановість таланту О. Денисенка розкривається в різних видах образотворчого мистецтва, а саме: скульптурі, графіці, живописі, гесографії (новий вид образотворчого мистецтва, патентований винахід Денисенка), що потребує детального вивчення діяльності в різних видах образотворчого мистецтва. В основу творчості митця лягають підсвідомо народжені образи, сформовані образно-символічною мовою та творчими експериментами, пошуками графічної виразності. Аналіз графічних технік, які розкривають зміст творчого процесу, дасть можливість встановити класифікацію основних підходів у формуванні індивідуальної манери митця.

На сьогодні багатьма науковцями та дослідженнями встановлена мистецька унікальність, цінність й особливість графічного мистецтва, яке розвивалася на теренах України протягом ХХ та початку ХХІ сторіччя. Основний вектор руху вільної (ручної) та друкованої графіки найбільшу динаміку розвитку пройшов саме на теренах Галичини. Представники графічної школи Львова, отримавши можливість відчувати на собі подих західного мистецтва в перші роки ХХ сторіччя та в кінці, змогли розвинути, примножити та ствердити українську графічну школу, зберігаючи свою неповторність, творчу експресію, самовираження та впізнаваність серед багатьох шкіл. Творчості О. Денисенка поверхнево опосередковано фігурує в дослідженнях творчого доробку представників львівської графічної школи, які працюють в певних графічних техніках та напрямках, отже потребує глибшого та всебічного дослідження. Отже, метою статті є визначення стилістичних особливостей образно-символічної мови та формування графічних образів у результаті творчих експериментів митця в графічних техніках.

Матеріали та методи. У дослідженні використані методи формального-стилістич-

ного, семіотичного, компаративного, типологічного аналізу та метод мікро-історії. Творчість О. Денисенка цікавить дослідників, як в розгляді індивідуального творчого доробку, так і в загальному контексті графічного мистецтва. Ґрунтовним дослідженням розвитку графічного мистецтва на теренах України присвятили свої роботи О. Голубець, М. Криволапов, О. Лагутенко, О. Роготченко, В. Сидоренко, Т. Шепеть, О. Федорук, Р. Яцків. Дослідженням львівської школи екслібрису та місцю друкованої графіки України в сучасному світовому художньому просторі займається Ю. Романенкова [12]. Нариси з дослідження художніх експериментів та інновацій проводить М. Юр [11]. Висвітленням творчості О. Денисенка в контексті розвитку львівської школи станкової графіки як окремого явища в європейському мистецтві ХХ століття проводить О. Руденко [5]. Вивченню творчої діяльності митця та визначенню особливостей індивідуального стилю свої роботи присвятили В. Михальчук, С. Стрельцова [3, 7]. Знайомство з автором методом інтерв'ювання, з метою ознайомлення з творчим доробком та творчим шляхом проводять такі автори інтернет-видань, як Г. Бабій, О. Загакайло, П. Зиміна, І. Оліх [1, 2]. Ці праці дають можливість частково ознайомитися з особливостями формування власного стилю Денисенка у різних видах мистецтва та його становленню в контексті розвитку львівської мистецької школи та європейського мистецтва в цілому.

Результати дослідження. Олег Денисенко народився у Львові в 1961 році. Мистецьку освіту отримав в Академії друкарства у Львові (до 1994 р. – Український поліграфічний інститут імені Івана Федорова) та присвятив свій творчий шлях технологіям інтаґліо. Сьогодні ми знаємо його як винахідника нового виду витонченого мистецтва – гесографії, члена Академічного сенату Римської академії сучасних мистецтв, лауреата престижного гранту від «фонду Поллок-Краснер», володаря понад 30 міжнародних нагород, який здобув світове визнання [6].

Денисенко є представником львівської школи, яка набула новий оберт розквіту саме під час його творчого становлення, як митця. Сам художник вважає, що львівська школа

має бути сформована на сталих традиціях, які впевнено розвиваються сторіччями та повинні мати трансформацію технік і підходів у творчості своїх представників та їх учнів, і лише тоді незаперечно можна стверджувати наявність мистецької школи [1]. Першим кроком митця до визнання стала міжнародна виставка, яка проходила у Львові та стала відкриттям творчого доробку О. Денисенка та багатьох представників графічного мистецтва для знавців та поціновувачів з європейських країн. Наступним кроком була персональна виставка у Львові, на якій український глядач був першим «посвяченим» в екзистенціалізм графічного мистецтва автора. І вже тільки після цього відбулися виставки за кордоном: Бельгія, Нідерланди, США, Франція, Швеція тощо.

Розглядаючи творчий доробок О. Денисенка в цілому, можемо виявити основні позиції у виборі сюжетів за весь час. Спостерігаємо чітко спрямований відбір у зображенні образів в поєднанні з символами та знаками наповненими таємним, етнічними маркерами, сакральним значенням та потаємним змістом. В основу більшості з них лягають філософські мірку-

вання, роздуми над сенсом буття, спостерігаються етнокультурні та крос-культурні впливи.

Сам автор говорить, що в підґрунтя своєї творчості закладає, як першооснову, людину з її проблемами, пошуками, думками. У роботі спирається на загально прийняті цінності, що є близьким для нього самого. Також є мотиви, які виражають філософсько-ідейний зміст, повторюються в наступних роботах і створюють індивідуальність автора. Так формується власний стиль автора, за яким він стає впізнаним по певних елементах, технічних прийомах, композиціях. Денисенко каже про власну творчість, що не уявляє графіку без символів, знаків – всім відомих або напівтаємних. Символіка для нього – це основа графіки [2].

Ми розглядаємо корпус робіт «Еколін», виконаний у 2021 році у змішаній техніці на старовинних паперах.

Роботи автора, які представлені в статті, об'єднані технікою до якої Денисенко звертатиметься в різних творах. Експериментальні пошуки митця, в його трактуванні вибору техніки, матеріалів, паперу для робіт, зазначені як «еколін», в статті буде збережений

Рис. 1. Старим паперам – нове життя – 3, еколін 2021 р.

визначений автором термін. Ми не розглядаємо прямого значення терміну «еколайн», як матеріалу для роботи в графічних техніках. У мистецькому аналізі робіт будемо спиратися на матеріал (еколайн – рідкі акварельні фарби), який складається з поєднання барвників та гуміарабіка, що дає стійкий колір фарбам при роботі з паперовою основою. У наведених роботах автор застосовує папір, який «створює сам» методом колажування, додаючи старовини за допомогою штучного зістарювання паперу, посилюючи візуальне сприйняття від завершеного твору. Саме таке поєднання дає можливість митцю проводити різнобічні експерименти в графічних техніках.

У наведеному корпусі робіт відбувається процес перевтілення старого у нове, на основі філософського підтексту плинності життя. Використання старих паперів для створення нового візуального образу, обрано з метою підкреслити старовинний дух, часовий проміжок спілкування, історичність та тяглість мистецтва. Все, що ми можемо побачити в цих роботах, може бути втіленням як абсолютної фантазії та уяви автора, так і надреальної фіксації минулого, яке втілюється в реальність за допомогою посиленого ефекту присутності чи учасника подій того часу.

Творчість автора давно побудована на роботі метафоричного, алегоричного, образного втілення задуму. Зважаючи на філософську структуру творчості О. Денисенка, скоріше ми будемо говорити про «друге життя» паперу, в його перетворенні у мистецькі твори з новим візуальним сприйняттям. Використання вже наявних листів, звернень, поштових відправлень, набувають нового звучання. Це процес перетворення, відновлення, надання нового життя, достатньо філософське питання, як питання життя і смерті, повернення з попелу, відновлення дихання, або оживлення старого. Тож так чи інакше, ми розглядаємо це як пошуки, експерименти, створення нового на основі інформаційного ґрунту.

В основі творчості, виборі сюжетів автор тяжіє до першоджерел графічного мистецтва, до естампів, відточеної майстерності та про-

фесіоналізму, до бездоганного виконання офортів. Період великих відкриттів в науці знаходять своє звучання в сьогоденні, споріднюються з образами картин, які народжуються на тлі загадкового середньовіччя. Для митця мистецтво в цілому втілює в собі реалізацію дій, наділених невідомою, надприродною силою – магією. З простими матеріальними речами відбуваються надзвичайні перетворення, у творчості митця вони перевтілюються в духовні, нематеріально цінні речі.

Заглиблюючись у розгляд окремого корпусу робіт «Еколін» в цілому можемо побачити основний натяк на інформативність зображення. Підґрунтя формування образів лягає на площину паперу, заповнену шрифтовими композиціями. Ми бачимо вже сформований лист з написами, з вербальною інтонацією спілкування. Ці твори ніби підкреслено оголюють фундамент змісту зображень. Поєднання художніх образів з каліграфічними написами обрана автором не випадково. Це глибока пошана і любов до книг, книгодрукарства, інтролігації. Вона бере свій початок з часів дитинства митця, коли мрійливість і захоплення історією, археологією переросла в жадану форму відкриття, доєднання до тайнства існування Всесвіту та втілилася в мистецьку творчість [7]. Неодноразово автор висловлював свою любов до наук, фоліантів та артефактів у багатьох інтерв'ю з журналістами та мистецтвознавцями.

Так зацікавленість історією, наукою і розвитком цивілізацій, архетипами дійсності, включаючи археологію та алхімію, стають основним напрямком у графічних пошуках творчості Денисенка. Ще одна любов автора втілилася у книгах. Вивчаючи основи книгодрукарства в Українській академії друкарства, Денисенко опанує та майстерно володіє інтролігацією. Створення книги від задуму до втілення цілісного художнього твору, потребує значних зусиль, креативності та майстерності. Завжди в основу таких творів лягають знання, накопичені сторіччями, які мають сучасне втілення зі збереженням технологічних особливостей видання. У Денисенка є створений ним авторський фоліант, робота яку він почав у 1997 році, в дев'яти при-

мірниках – інтерпретація сатиричної поеми С. Бранта «Корабель дурнів», в якому представлені офорти з новим баченням сюжетних композицій і гармонійним поєднанням шрифтових структур та каліграфічних текстів [12]. Допитливий читач, як тоді, так і зараз, завжди сприймає цілу складову твору й тільки недалека людина роздивляється назву та картинку, в наслідок цього не кожен здатен оцінити книгу як мистецький твір.

Робота з поєднанням графічних образів і каліграфічних шрифтів лягає в основу корпусу робіт «Еколін», глядач буде сприймати ці твори через посилення креолізованого тексту. В основі є поєднання вербальних та невербальних елементів, знакових систем які утворюють смислову єдність твору. Спираючись на те, що митець в основу своєї творчості завжди вкладає філософське розуміння Всесвіту, не виникає жодних питань з формуванням графічних листів та поєднання їх із зображеннями, образами навіюваних формотворчою основою робіт.

Для створення образів історичного минулого, автор обирає листи паперу з рукописними та друкованими текстами, доповнює їх певними елементами, вводить творче доопрацювання з посилення ефекту старовини. На форматах ми можемо бачити листування польською та німецькою мовами, частину тексту можна розібрати. На листах можна прочитати звертання до певної людини, особистий підпис листувальника, датування листування. Саме ці частини й викликають додаткову зацікавленість цими творами. Листи мають понад сторічне життя, за якістю і кольором паперу можна стверджувати, що вони старі. На них видно фізично обумовлений процес окислення целюлози, який впливає не тільки на колір, а й на фізичні властивості паперу, але все ж такі незначні авторські втручання з посиленням ефекту старіння були введені.

З точки зору архівної документації, ці папери не мають цінності, але своєю автентичністю вони посилюють візуальний ефект від мистецького твору. В текстових композиціях ми можемо бачити фіксовані дати, а саме: 1878, 1895, 1897, 1899, 1905 роки й пізніше. Мистецьке колажування листів має філате-

лістичну складову, що доповнює унікальність зображення. Наявність погашених марок та марок з надпечатками дає додаткове відчуття, що відбувалося листування між двома особами в різних містах.

Обрані для творів марки датуються періодом панування Австро-Угорської імперії на теренах Галичини. В середньовіччі Львів був важливим торговельним центром, з середини XIX сторіччя провінція Королівства Галичини та Володимирії увійшла до складу австрійської частини Австро-Угорської імперії, столицею Королівства Галичини та Володимирії залишався Львів до 1918 року. Знаючи історичне минуле, уява глядача може сформулювати підґрунтя загальному вигляду формату, що ці листи могли б стати свідками важливих торговельних, політичних, історичних подій.

Становлення О. Денисенка, як митця відбувалося в процесі оволодіння графічними техніками. Свою майстерність в офортах він відточував на вивченні першоджерел естампів. Виконуючи власні роботи на досконалому рівні XX сторіччя, спирався на роботи найбільшого майстра західноєвропейського мистецтва XV сторіччя А. Дюрера. Постійні пошуки втілення художнього образу, творчий неспокій та жага до експериментів, дали свої плоди й відгукнулися у формуванні особистісного стилю митця. Мистецтво в цілому має концепцію розвитку, воно спирається на експериментальні пошуки, які дають поштовх до постійного руху вперед. Художник привносить нові знання у творчий процес, який оснований на перевтіленні власного сприйняття дійсності, що значно впливає на розширення кордонів інтерпретацій художніх образів. Марина Юр зазначає, що «у мистецтві методологія націлена на розкриття його сутності через творчу діяльність художника, для якого правила та закони – це уява та досконалі прийоми практик у будь-якій сфері» [11, с. 67].

Всі свої роботи та творчі експерименти митець підписує у різні способи. Робить це для уникнення надалі питання авторства, ідентифікації та виконання роботи в часовому проміжку і подальшої атрибуції творів. Саме в корпусі «Еколін» ми можемо побачити декілька елементів підпису автора. Графіч-

Рис. 2. Папір старий, – життя нове – 2, еколін, 2021 р.

ним акцентом виступають наявні авторські печатки, ескібриси, створені в різні творчі періоди.

В печатках використані елементи геральдики та тинктури з використанням двох кольорів. Gules (червіль) в геральдиці зазвичай використовується для емалей та символізує хоробрість, мужність та любов. Sable (чернь) є символом мужності, обережності, постійності у випробуваннях. Доповнення зображення такими символічними деталями, які втілюють лаконічний задум, посилюють загальне сприйняття робіт.

Одна з печаток має шрифтовий напис (ПРИВАТНА ЗБІРКА*ОЛЕГА ДЕНИСЕНКА), який поєднаний із гербовим зображенням лева.

Лева можна розглядати як традиційний символ для геральдики, який уособлює силу, мужність, та великодушність. Якщо розуміти, що автор творів народився у Львові та працює в цьому місті, то розглядаємо знак, як частину герба Львова та Львівської області. На

ньому так само є зображення лева, який увінчаний короною й спирається, видається на скелю. Другий приклад демонструє печатку червоного кольору, вже тільки із зображенням величної тварини, замкненої в овальну форму (рис. 1). У форматах представлена ще одна печатка, яку ми бачимо в цій серії й в подальших роботах кінця 2021 року, протягом 2022 року і далі. ANTIQVITAS NOVA – це новий етап авторських пошуків, який виник у творчому тандемі митця Олега Денисенка та візонера Олександра Денисенка. Візуал печатки поєднує у своєму зображенні назву та монограму нового об'єднання, втілює унікальність та синергію всього що існує.

Любов до античності, унікальної латинської мови, яка стоїть в основі цивілізації, використовувалась в науці, літературі та зазнала декілька етапів розвитку, а саме: стародавній, класичний, пізній, середньовічний, ренесансний та на основі якої виникли романські мови, стає панівною у творчості митця. Так одна з печаток

має тестову складову – OLEH DENYSENKO FECIT IN LEOPOLIS, що в перекладі з латинської мови означає: Олег Денисенко робив у Леополісі (рис.1, 2, 3). У дослідженнях Ярослава Рудницького, щодо походження назви міста Лева зазначено: «У польсько-латинських документах назва Львова виступає в відомій формі «Леополіс», чи скороченій «Леополь»» [4, с. 42]. Також всі роботи серії мають каліграфічний автограф автора із зазначенням року виконання. Тож всі ці печатки фіксують творчість митця, період та місто створення робіт, що значно полегшує наше дослідження.

У своїй творчості автор дотримується, визначених ним самім, стилістичних особливостей у формуванні образів. Зберігаючи принцип впізнаваності робіт шляхом повторюваності елементів, знаків, символів, частин образів або зображувальних мотивів, які мігрують з твору у твір, ми спостерігаємо за народженням графічних образів у результаті творчих експериментів. Корпус робіт «Еколін» створена за використанням графічного матеріалу, рідкої акварельної фарби, що має у своїй основі технічну варіативність підходів у виконанні. Обрана фарба має рідку основу, глибокого насиченого кольору, що дає можливість використання як у чистому вигляді, так і в можливих градаціях монохромного звучання.

Серед образів цих робіт можна виокремити музикантів, лицарів, воїнів, людські постаті, які наділені крилами й уособлюють собою аскетів, мрійників та філософів. Так один сюжет може повторюватися в різних видах творчості автора і кожного разу буде мати нове втілення, з новим технічним і художнім підходами. Основа стилістичної орієнтації творів Денисенка складається з синтезу методів графіки й живо-

пису, в якій автор постійно демонструє свою майстерність як в графічних листах, так і в завершених картинах й офортах. Його образна мова спирається на глибокі знання графічних технік періоду Відродження та впливу мистецтва Північного Ренесансу [12].

Роботи виконані у змішаній техніці з комбінованим підходом та експериментальним пошуком. У зображенні постатей майстерно поєднані методи роботи по вологому та сухому паперу. В основу робіт покладена повітряність матеріалу з його прозорістю та тендітністю, так саме як і листи робіт, які дихають часом.

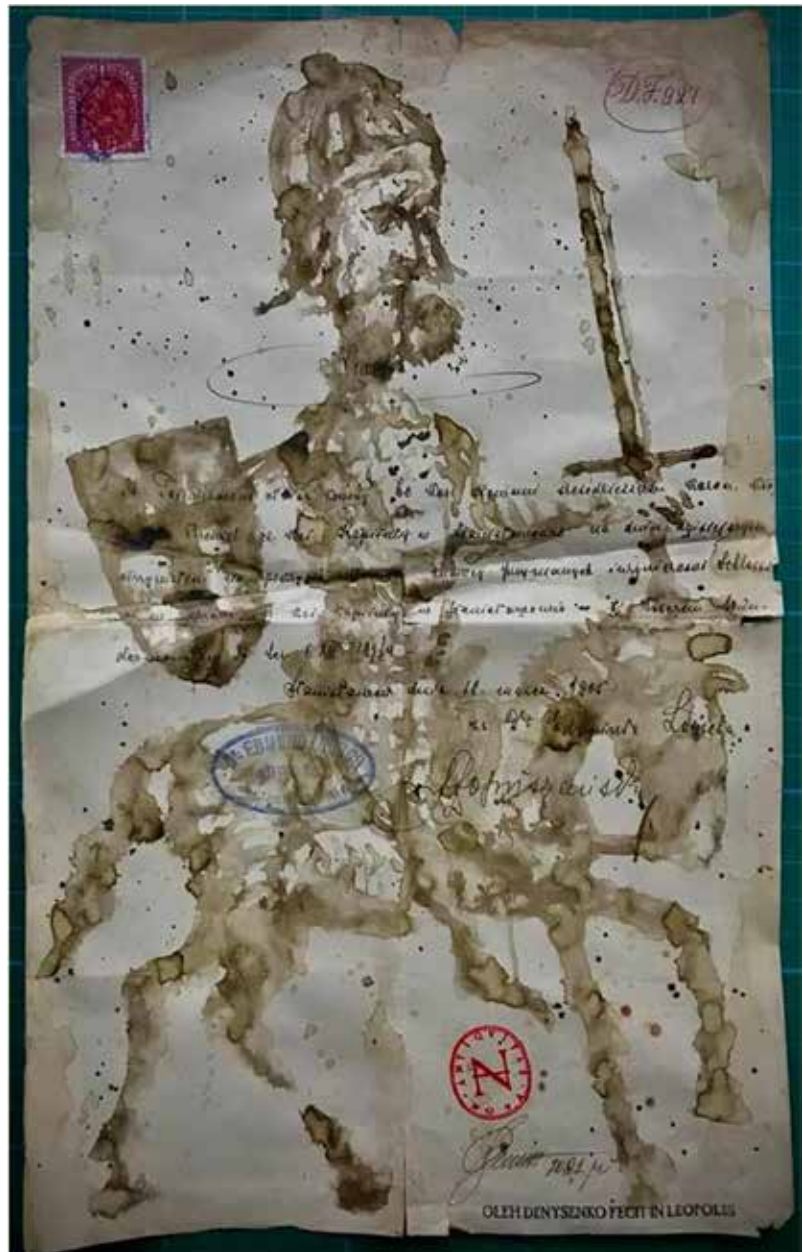

Рис. 3. Старим паперам – нове життя – 3, еколін 2021 р.

В роботах видно застосування багатошарової техніки в опрацюванні образів, спостерігаються межі між мазками, фарба не поєднується в різних шарах. Робота аквареллю достатньо складна техніка, вона потребує майстерності, відчуття матеріалу, віртуозного володіння пензлем і контролем поверхні паперу.

Так формування графічних образів солдатів, воїнів на конях, музикантів відбувається в поєднанні з матеріальністю паперу (рис. 1, 2, 3). Загини, залами листів посилюють проникнення пігменту в глиб паперу, що посилює тональність в окремих частинах рисунка, формуючи нові ефекти. В образах чітко відстежується розбір в тональностях з підкресленням об'ємів, де світло залишається на частинах, що мають виступати й в поєднанні з тоном паперу працюють як освітлена площина. Тіньові частини, які створюють об'ємну форму, попадають у власні тіні частин образу, виконані заливкою з чіткою гранню завершення руху фарби на поверхні.

У корпусі робіт «Еколін» використані різні техніки для головних елементів зображення: по-сирому, по-сухому, лесування та опрацювання площин заливкою та хаотичного набризку фарби, що значно збагачує весь твір, посилює візуальне сприйняття. Зображення формуються на базі глибоких та ґрунтовних знань з анатомії й будови тіла. Ми не бачимо промальованої точності частин людської форми, ці образи ніби розмиті, ніби тримаються тільки внаслідок силуетного звучання. Всі образи виконані без підмальовка, без підготовчого рисунка, але всі вони свідчать про майстерність автора, який володіє базовими знаннями й може віртуозно втілювати власні знання в експериментальних графічних сюжетах.

Дослідження творчого доробку О. Денисенка дає можливість впевнено стверджувати, що народженні графічні образи трансформуються з роботи в роботу. Вони знаходять своє відображення, друге життя в завершених творах

з графіки, в офортах, в живописі й втілюються в левкасі, доповнюються складністю зображення, символізмом та деталізацією і перетворюються у новий вид мистецтва – в гесографію. Автор зберігає та вдосконалює, відточує власний стиль, самовираження та неповторність, мистецьку манеру, що робить його твори індивідуальними та впізнаваними серед багатьох представників графічного мистецтва.

Висновки. Враховуючи все наведене вище, можемо стверджувати, що творчість сучасного митця О. Денисенка перебуває в постійному стані експериментів, які втілюються в графічних роботах, у живописі та гесографії. Митець дотримується виваженого ставлення до сформованої власної мистецької мови. Вважаємо, що сталість в зображенні образів, мотивів, сюжетів, їх перетікання, обмін символами та знаками з роботи в роботу, додає особливості характеристики творчості Денисенка. Глибокі знання, які автор втілює в мистецьких творах, навіть в графічних пошуках і експериментах, в ескізних замальовках, містять в собі кодування знань та інформації, якою автор ділиться з глядачем. Тож можемо зазначити, що Олег Денисенко це художник який наділений унікальним поєднанням обдарованості у поєднанні з мистецьким неспокоєм, авторським світоглядом та відображенням дійсності. Формування автора, як митця припало на час «свободи» для художників, період коли кожен міг вільно творити, втілювати власні задуми, розкривати свої погляди, сприймати оточення й експериментувати з матеріалами. Ця впевненість у правильному виборі діяльності сформувала автора, зробила його впізнаваним серед багатьох представників мистецтва, так Денисенко стає творцем власного творчого шляху. Отже, висвітлення творчого доробку автора в різних видах мистецтва може стати основним перспективним напрямком наших подальших досліджень.

Література:

1. Загакайло О. Львівський графік Олег Денисенко: «Мистецтво України, як і військо, живе завдяки волонтерам». URL: https://zn.ua/ukr/ART/lvivskiy-grafik-oleg-denisenko-mistectvo-v-ukrayini-yak-i-viysko-zhive-zavdyaki-volonteram_.html (дата звернення: 17.01.2023).

2. Зими́на П. Олег Денисенко: «Ми настільки звикли до банальних речей, що не помічаємо їх геніальності». URL: <https://platfor.ma/magazine/text-sq/experience/oleg-denisenko/> (дата звернення: 22.01.2023).
3. Михальчук В. «Крестовый поход» Олега Денисенко: индивидуальный стиль львовского мастера в контексте современного украинского искусства. *Scientific light*, 2020. Вып. 1(8). С. 3–8.
4. Наш Львів: ювілейний збірник 1252–1952. Our Lviv: jubille almanac 1252–1952. Нью-Йорк : Вид-во «Червона калина», 1953. 216 с.
5. Руденко О. Львівська школа графіки як визначне явище в українському мистецтві. *Українська академія мистецтва*. 2016. Вип. 25. С. 23–33. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Uam_2016_25_5 (дата звернення: 22.01.2023).
6. Стасенко В. В. Денисенко Олег Іванович. Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. Т. 7. URL: https://esu.com.ua/search_articles?id=21637
7. Стрельцова С. В. «Скульптура Олега Денисенка як тривимірна археологія графічних творів», АРТ-платФОРМА. 2020. Вип. 2. С. 210–229. URL: <https://doi.org/10.51209/platform.2.2.2020.209-228> (дата звернення: 17.01.2023).
8. Шепеть Т. Національна специфіка графічних аркушів традиційно побутової та історичної тематики 1980 – 2015-х років. *Вісник львівської національної академії мистецтв*. 2017. № 32. С. 247–263. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/22.pdf (дата звернення: 22.01.2023).
9. Шепеть Т. Свобода творчого самовияву у працях львівських графіків кінця ХХ століття. *Мистецтвознавство '14*. Львів, 2014. С. 227–234.
10. Шепеть Т. Станкова графіка Львова 1990-2000-х років: національна специфіка та європейський мистецький контекст: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.05. Львів, 2019. URL: <https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/specrada/Rozklad/05.2019/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A8%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%8C.pdf> (дата звернення: 15.11.2022).
11. Юр, М. Художній експеримент як проведення інновацій. Науковий журнал «Художня культура. Актуальні проблеми». 2022 № 18(1). С. 66–71. URL: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(1\).2022.260424](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(1).2022.260424) (дата звернення: 22.01.2023).
12. Romanenkova J., Bratus I., Mykhalchuk V., Gunka A. Lvov ex-libris school as the traditions keeper of the intaglio printing techniques in the Ukrainian graphic arts at the turn of the XXth and XXIth centuries. *Revista Inclusiones*. 2021. С. 321–331.

References:

1. Zahakailo O. (2016). Lvivskiy hrafiik Oleh Denysenko: «Mystetstvo Ukraini, yak i viisko, zhyve zavdiaky volonteram» [Lviv graphic artist Oleh Denysenko: «Art in Ukraine, like the army, lives thanks to volunteers»] URL: <https://zn.ua/ukr/ART/lvivskiy-grafik-oleg-denisenko-mistectvo-v-ukrayini-yak-i-viysko-zhive-zavdyaki-volonteram-.html> [in Ukrainian].
2. Zymina P. (2014). Oleh Denysenko: «My nastilky zvykly do banalnykh rechei, shcho ne pomichaiemo yikh henialnosti» [Oleg Denysenko: «We are so used to banal things that we do not notice their genius»] URL: <https://platfor.ma/magazine/text-sq/experience/oleg-denisenko/> [in Ukrainian].
3. Mihalchuk V. (2020). «Krestovyyi pohod» Olega Denisenko: individualnyi stil Lvovskogo мастера v kontekste sovremennogo ukrainskogo iskusstva [Oleg Denisenko's «Crusade»: the individual style of the Lviv master in the context of contemporary Ukrainian art] *Scientific light*, volume 1(8), (pp. 3–8) [in Russian].
4. Nash Lviv: yuvileinyi zbirnyk 1252-1952 (1953). Our Lviv: jubille almanac 1252– 1952 [Our Lviv : jubille almanac 1252– 1952]. Niu-York : Vyd-vo «Chervona kalyna». 213 [in Ukrainian].
5. Rudenko O. (2016). Lvivska shkola hrafiiky yak vyznachne yavysheche v ukrainskomu mystetstvi [Lviv School of Graphic Arts as an outstanding phenomenon in Ukrainian art]. *Ukrainska akademiia mystetstva*, volume 25, (pp. 23–33) Retrieved from journal URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Uam_2016_25_5 [in Ukrainian].
6. Stasenko V.V.(2007). Denysenko Oleh Ivanovych [Denisenko Oleg Ivanovich] //Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy : entsyklopediia [elektronna versii]. NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv : Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. URL: https://esu.com.ua/search_articles?id=21637 [in Ukrainian].
7. Streltsova S.V. (2020). «Skulptura Oleha Denysenka yak tryvymirna arkhelohiia hrafiichnykh tvoriv» [«Oleg Denysenko's sculpture as a three-dimensional archeology of graphic works»]. *ART-platFORMA*, volume 2, (pp. 210–229) doi.org/10.51209/platform.2.2.2020.209-228 [in Ukrainian].
8. Shepet T. (2017). Natsionalna spetsyfika hrafiichnykh arkushiv tradytsiino pobutovoi ta istorychnoi tematyky 1980 – 2015-kh rokiv [National specificity of graphic sheets of traditionally domestic and historical

themes of the 1980s – 2015s]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*, volume 32, (pp. 247–263) URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/22.pdf [in Ukrainian].

9. Shepet T. (2014). Svoboda tvorchoho samovyiavu u pratsiakh lvivskykh hrafikiv kintsia KhKh stolittia [Freedom of Creative Expression in the Works of Lviv Graphic Artists of the Late Twentieth Century]. *Mystetstvoznavstvo 14*. Lviv, (pp. 227–234) [in Ukrainian].

10. Shepet T. (2019). Stankova hrafika Lvova 1990-2000-ky rokiv: natsionalna spetsyfika ta yevropeyskyi mystetskyi kontekst [Easel Graphics of Lviv in the 1990s and 2000s: National Specificity and European Artistic Context]. (Doctoral dissertation). URL: <https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/specrada/Rozklad/05.2019/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A8%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%8C.pdf> [in Ukrainian].

11. Yur, M. (2022). Khudozhnii eksperyment yak provedennia innovatsii [Artistic experimentation as innovation]. *Naukovyi zhurnal Khudozhnia kultura. Aktualni problemy*. 18(1), (pp. 66–71) doi.org/10.31500/1992-5514.18(1).2022.260424 [in Ukrainian].

12. Romanenkova J., Bratus I., Mykhalchuk V., Gunka A. (2021). Lvov ex-libris school as the traditions keeper of the intaglio printing techniques in the Ukrainian graphic arts at the turn of the XXth and XXIth centuries. *Revista Inclusiones*, (pp. 321–331) [in Ukrainian].